شانۆکاری کورد و ترس لە ئەکادیمییەت.. شکۆ عومەر کاکەڕەش*

سەرنجێکی خێرا لەبارەی ئەو بابەتەی کە چەند رۆژێکە شانۆکارانی کردووە بە دوو بەشەوە

دۆخێکی تاڵ هەیە کە هەمووان دەیزانن بەڵام هەر یەکێك لە کارەکتەرەکانی نێوەندەکە بەهۆکاری جیاواز خۆی لێ نەبان دەکات، ئەویش ئەوەیە ئەو بزاوتە شانۆییەی کە لەم جوگرافیایەدا هەیە و هەندێکمان بە شانۆی کوردی ناوی دەبەین، لە دۆخێکدایە کە هیچ کەسێکی دەرەوەی خۆمان حەسوودی پێ نابات. هەڵبەت ئەوەش بۆ خۆی چەندین هۆکاری هەیە کە دەکرێ لەسەر بەشێکیان بوەستن.
بۆ نمونە تاکو ئەمرۆ هیچ ئەزموونێکی سەربەخۆ و خاوەن مۆرکی تایبەت بە خۆمان نەبووە و نەمانتوانیوە لە ناوەندە شانۆییەکانی جیهاندا بەوانی تر بڵێین ئەمەیە کە ئێمە دەیکەن و ناوی شانۆمان لێناوەو لەم خاڵە و لەوەی تریان لەوەی ئێوە جیاوازترە. یاخود بە مانایەکی دیکە ئێمە خاوەنی شانۆیەکی رەسەنی کوردی و خاوەن ناسنامە نین.
ئەمە بۆخۆی گرفتی سەرەکی ئێمەیە لەم کایەیەدا، کە خۆی لە بنەڕەتدا ئەم هونەرە داهێنراو و موڵکی ئێمە نیە، بەڵکو نزیکەی سەد ساڵێکە لە گەلانی دەوروبەرمان بە دەستی دوو وەرمانگرتووە. ئەمەش تا رادەیەك ئاساییە ئەگەر ئێمە بمانتوانیبایە ئەم هونەرە بە کلتور و کەلەپور و ژیاری خۆمان ئاشنا بکەین و لە بەرئەنجامدا شانۆیەکی رەسەن و تایبەت بە خۆمان دروست بکردایە ئەوکات لە کۆڵ زۆر کێشەی دیکە دەبوینەوە.
بە تێپەڕینی کات ئەم هونەرە خواستراوە بە فۆرمە رۆژئاواییەکەی، لەلای ئێمە قۆناغی ئەماتۆریی بەجێهێشت و لە ساڵانی شەستەکانی سەدەی رابردوو و بەرەودوا، ئیدی ئارەزوومەندانی هونەری شانۆ روویان لە ناوەندەکانی خوێندنی پەیمانگا و زانکۆکان کرد بۆ ئەوەی لە چوارچێوەیەکی زانستیدا بنەماکانی ئەو هونەرە وەربگرن و تادەهاتیش ئەم ویستە زیاتر گەشەی دەکرد و لە ئەنجامدا ژمارەی شانۆکاری دەرچووی ناوەندە هونەری و ئەکادیمییەکان زیاتر دەبوو.
بەڵام گرفتی سەرەکی لێرەوە دروست بوو کە بریتی بوو لە سەرهەڵدانی ئەو ململانێیەی کە ساڵانێکە لە نێوەندی شانۆی کوردیدا لەژێر ناوی

ئەکادیمیەت و نا ئەکادیمیەتدا خۆی بەیان دەکات. کە هەردوو بەرەکە رەوایەتی بەخۆیان دەدەن و بەرامبەرەکەیان رەت دەکەنەوە، ئارەزوومەندان و کەسانی دەرەوەی ناوەندە فێرکارییەکان پێیانوابووە کە ئەوان هەڵقوڵاوی نێو کۆمەڵگان و هونەرێکی خۆرسك پێشکەش دەکەن و دەکرێ هونەرمەند لە دەرەوەی ناوەندەکانی فێربوونیش دورست ببێت و داهێنانیش بکات. لەبەرامبەردا دەرچووانی ئەو ناوەندانە بانگەشەی تیۆر و میتۆد و زانستیبوونی هەنەرەکەیان دەکرد و پێیانوابوو کە چیدی ناکرێ هونەرێکی قوڵ و فراوانی وەك شانۆ بەشێوەیەکی سادە و رووکەشانە و دوور لە تێزە زانستییەکانی دنیا پێشکەش بکرێت و هەر لە قۆناغی لێکاڵیدا بخولێینەوە. بێگومان ئەم باسە تائەمرۆش بەدەوامە.

بەڵام ئەگەر بەووردی سەرنج بدەین ناتوانین بزانین کە کامیان بۆچوونێکی تەواو دروستیان هەیە، چونکە گەر سەیری مێژوو بکەین دەبینین هەریەکەیان بە جۆرێك لە جۆرەکان راستن و چەندین هونەرمەندی داهێنەر لە دەرەوەی ناوەندکانی ئەکادیمیەت و فێربوونەوە دروست بوونە و خاوەنی داهێنانن لە بوارەکەدا. هەروەك بۆچوونی شانۆکارانی دەرچووی ئەکادیمیا و ناوەندە فێرکارییەکانیش دروستە کە دەبینین ئەمرۆ لە رێگەی فێربوون و قۆڵبوونەوە تێیدا و دروستکردنی چەندین ناوەندی ئەکادیمی لەسەر ئاستی دوونیا، هونەری شانۆ گەیشتووە بە چ ئاستێك و ئاستەکانی پیشەگەری لەو هونەرەدا بەکوێ گەیشتوون!

یەکێکی دیکە لە گرفتە بەردەوام و کوشندەکانی نێوەندی شانۆی کوردی ئەوەیە، کە شانۆکار لەم جوگرافیایەدا زۆر موقنیعە و رێژەیەکی زۆری رەهایان بە تەنها لە دبلۆم یاخود بکالۆریۆسێکدا ئیکتیفا دەکەن و ئیدی پێیوایە ئەکادیمیەت تائێرەیە و بەس، بێئاگا لەوەی کە بەم هەنگاوە دەرفەت بۆ کەسانی لاواز و سست دەرەخسێنێت تا بخزێنە ناوەندە فێرکاریی و ئەکادیمییەکانەوە و بەهەرجۆرێك بێت دەبێت بە خاوەنی بڕوانامەی باڵا (ماجستێر و دکتۆرا) و ئیدی ئەو دەبێتە پێشەنگ و لە نەبوونی کەسانی جدی و ئەکتیڤی شانۆدا ئەو دەبێتە پێشڕەو و مامۆستای زانکۆ و توێژەر و لێکۆڵەر و ... هتد بەکورتی دەبێتە خاوەنی کۆی بابەتەکە، بەڵام بەشێوەیەکی ناشرین. کە دواجار تەنها فێرخوازانی شانۆ باجە قورسەکەی دەدەن و بەشێوەیەکی شێواو هونەری شانۆ لەسەر دەستی ئەو دکتۆر و پرۆفیسۆرانە وەردەگرن و لە ئەنجامیشدا زەرەرمەندی یەکەم نێوەندە شانۆییەکەیە.

ئالێرەوە ئیشکالیەتی سەرەکی دەستپێدەکات کە بریتییە لە بەدحاڵیبوون و دروستبوونی رق بەرامبەر ئەو چەمکەی کە پێی دەوترێت

ئەکادیمییەت! کە دواجار هەر خودی شانۆکاران خۆیان لێی بەرپرسیارن و هۆکارن بۆ دروست بوونی ئەو دۆخە. واتا ئەگەر بێت و شانۆکاری کورد وەک چۆن لە سی بۆ چل ساڵی رابردوودا بە گرنگییەوە رووی دەکردە ناوەندە فێرکارییەکان بۆ بەدەستهێنانی بڕوانامەی بکالۆریۆس، هەر بەو روحیەت و عەشقەوە بەردەوام بوایە تا بڕینی خوێندنی باڵاش ئەوا بێگومان ئێستا دەستەبژێرێکی زۆر باشی شانۆکار-توێژەری ئەکادیمیی بە ئاگا لە نێوەندی شانۆی کوردیدا حزوری دەبوو و دەرفەتیش بەو جۆرە کەسانە نەدەدرا کە لەسەرەوە باسمان کرد.

بەرای من ئەو ململانێیەی کە لەسەرەوە باسکرا ئەمڕۆ بەجۆرێکی دی و لە فۆرمێکی تردا خۆی دەردەخات کە بریتییە لە ململانێی نێوان هەڵگرانی بڕوانامەی دبلۆم و بکالۆریۆس لەگەڵ هەڵگرانی بڕوانامەی باڵا. کە ئەمەشیان بێخۆی بابەتێکی تەندروست نیە. چونکە دەکرێ ئەکتەر، دەرهێنەرێکی بەهرەمەند هەبێت و سەرکەتوو و بگرە داهێنەریش بێت. بەڵام کاتێک باسەکە دێتە سەر پیشەمەندی دەبێت هەڵوەستەیەک بکرێت و بە دروستی لەوە تێبگەین کە ئەوە خوێندنی ناوەندە ئەکادیمییەکان و خوێندنی باڵایە شانۆکار دەکاتە پیشەمەند. جا ئەم بۆچوونە بۆ کاری توێژینەوە و لێکۆڵینەوە و رەخنەگر و تارادەیەک نوسین بەگشتی هەر زۆر دروست و لەجێیە و هیچ گومانێک هەڵناگرێت، بەوەی کە کەسی ئەماتۆر ناتوانێت ببێتە رەخنەگر و توێژەر لە شانۆدا، ئەویش لەبەر یەک هۆکاری زۆر سادە و روون کە بریتییە لەوەی توێژینەوە پێویستی بە فێربوونە و مومکین نیە کەسێک بەبێ تێپەڕین بە فلتەرەکانی ئەو نێوەدانە بتوانێت لێکۆڵینەوەیەکی زانستی و تەندروست و پشتئەستور بە بنەما نەگۆڕەکانی بنوسێت و بڵاوی بکاتەوە. کە بەداخەوە ئەم حاڵەتیان لە شانۆی کوردیدا هەر زۆر بەزەقی بەرچاو دەکەوێت و هەرکەسێک کەی پێی خۆش بێت دوای بینینی چەند نمایشێکی شانۆیی بەخستنەرووی چەند سەرنجێک، پێشگری گەورە گەورەی وەک رەخنەگر و توێژەر و نوسەری دیار دەخاتە سەر ناوەکەی، کە دواجار ئەگەر کەمێک لێی وورد بینەوە دەبینین ئەوەی کە نوسیویەتی جگە لە رەخنەیەکی وەسفیی زۆر سادە ناچێتە هیچ خانەیەکی ترەوە. بەڵام گرفت لێرەدا ئەوەیە کاتێ باس لە چەمکی ئەکادیمیەت دەکەی، راستەوخۆ ئەوان وێنەی ئەو کەسانەیان دێتە بەچاو کە ئێستا لە غیابی کەسانی جدی و ئەکتیڤ بوونەتە خاوەن بڕیار و ناوەندکان بەڕێوەدەبەن و تۆمەتی ئەوە دەبەخشنەوە گوایە ئێمە بانگەشەی ئەوە دەکەین کە جگە لە دەرچووانی ئەکادیمیا هونەرییەکان کەس بۆی نیە نزیکی شانۆ بکەوێت!

*خوێندكارى ماجستێر له دهرهێنانى شان□يدا